

Wat gebeurt er nadat een verzoek tot euthanasie geweigerd wordt?

In België werd tussen 2002 en 2009 ongeveer de helft van de verzoeken tot euthanasie ingewilligd. Een studie uit 2009 in Nederland duidde op volgende redenen waarom een verzoek niet werd uitgevoerd. (a) de arts is bereid om de act uit te voeren, maar de patiënt sterft voor uitvoering (13%), (b) de patiënt sterft voordat de arts een definitieve beslissing heeft genomen tot uitvoering of weigering (13%), (c) het verzoek wordt toegestaan maar de patiënt trekt het weer in (13%), of (d) de arts weigert om het verzoek in te willigen (12%). Tot op heden ontbreekt echter informatie over wat er gebeurt nadat een verzoek tot euthanasie wordt geweigerd: hoe gaat de patiënt verder? Bespreken de arts en de patiënt dit verder op latere tijdstippen?

Een steekproef werd getrokken uit deelnemers aan een studie rond vroegtijdige zorgplanning: 51 deelnemers die een verzoek hadden ingediend dat geweigerd werd en 135 waarvan een naaste een verzoek had ingediend dat geweigerd werd. Uiteindelijk werden 12 cases in het onderzoek meegenomen voor diepte-interviews: 9 patiënten en 3 naasten (waarvan de dierbare was overleden nadat het verzoek was geweigerd). In 9 van de 12 cases werd ook de arts (uit verschillende settings) geïnterviewd.

De artsen hadden het verzoek geweigerd omdat ze eraan twijfelden of er voldaan was aan de zorgvuldigheidseisen. Ook na de weigering bleef bij alle negen de patiënten de wens om te sterven aanwezig, zelfs wanneer alternatieve behandeling (vb. behandeling voor depressie) was opgestart. Wel bleek de wens om te sterven soms verminderd of werd deze minder urgent. Alle geïnterviewde patiënten zagen euthanasie (of artsgeassisteerde zelfdoding) als de oplossing en wilden dit ook nog steeds, al was dat niet noodzakelijk van toepassing op het moment van het onderzoek. De meeste patiënten berustten min of meer in de situatie dat euthanasie niet mogelijk was. Bij de drie patiënten die overleden waren, bleken twee een natuurlijke dood gestorven te zijn, en een had moedwillig geweigerd te eten of te drinken. In de meeste gevallen hadden de patiënt en arts nadien niet meer over euthanasie gesproken, of werden er plannen voor de toekomst gemaakt. In geen van de gevallen had de arts nadien de situatie van de patiënt opnieuw geëvalueerd. Sommige patiënten spraken er niet meer over omdat ze hun arts niet wilden belasten met hun zaak, of hen niet in een lastig parket wilden brengen. Anderen hadden expliciet van hun arts de boodschap gekregen er niet meer over te praten. Sommige artsen spraken er niet meer over omdat ze dachten dat ze de situatie kenden, of omdat ze hoopten de wens zo te doen verminderen. Het bleek dan ook dat niet alle artsen wisten dat de wens om te sterven nog steeds leefde bij hun patiënten.

Patiënten wiens verzoek tot euthanasie wordt geweigerd, blijken hun wens te behouden maar te verzwijgen. Open communicatie over de wensen om te sterven is dan ook belangrijk, ook buiten de context van euthanasie. Afspraken tussen arts en patiënt over de opvolging van euthanasievragen lijken dan ook belangrijk, evenals intervisie en vorming.

Meer lezen?

- Pasmaan, H.R.W., Willems, D.L., & Onwuteaka-Philipsen, B.G. (2013). What happens after a request for euthanasia is refused? Qualitative interviews with patients, relatives and physicians. *Patient Education and Counseling*, 92, 313-318. Indien u geen toegang hebt tot het artikel, kunt u steeds contact opnemen met de Federatie via research@palliatief.be.